

**Lietuvos mokslininkų sąjungos XII suvažiavimo, įvykusio 2012 m. balandžio 21 d. LMA
Konferencijų salėje, Gedimino pr. 3, Vilniuje,**

PROTOKOLAS

LMS XII suvažiavimo darbotvarkė

9.00 – 10.00 Suvažiavimo dalyvių registracija.

Pirmininkauja Vygintas Gontis ir Jadvyga Kerienė. Sekretoriauja Emilis Urba.

10.00 – 10.30 Suvažiavimo atidarymas,

Suvažiavimo svečių sveikinimai,
Balsavimo ir mandatų komisijų rinkimas.

10.30 – 10.50 LMS tarybos ataskaita ir pranešimas:

[LMS ir mokslo bendruomenė.](#)

Pranešėjas – Rimas Norvaiša.

10.55 – 11.15 [Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos
veikla ir siekiai pastaraisiais metais.](#)

Pranešėja – Vilma Petrikaitė.

11.20 – 11.40 Apie asmenybes ir skruzdėles moksle.

Pranešėjas – Paulius V. Subačius.

11.45 – 12.10 [Nauja mokslinių tyrimų ir inovacijų programa
HORIZONTAS 2020.](#)

Pranešėjas – Viktoras Mongirdas.

12.15 – 12.20 Mandatų komisijos pranešimas.

12.20 – 12.30 Finansinės priežiūros komisijos ataskaita.

Pranešėja – Jelena Tamulienė.

12.30 – 13.30 LMS skyrių ir narių pasisakymai dėl
Lietuvos mokslininkų sąjungos veiklos ir
mokslo problemų Lietuvoje.
Norintys kalbėti registruojasi
sekretoriatoje.

Pasisakymo trukmė – 5 minutės.

13.30 – 13.50 Kandidatų į LMS tarybą kėlimas, LMS
tarybos rinkimai.

13.50 – 14.00 Kandidatų į LMS pirmininko pareigybę
kėlimas ir kandidatų pasisakymai,
LMS pirmininko rinkimai.

14.00 Suvažiavime išrinkto LMS pirmininko
žodis.

Suvažiavimo nutarimai:

1. Patvirtinti suvažiavimo balsų skaičiavimo komisiją, kurią sudarys Aidis Stukas ir Tomas Andrijauskas.
2. Patvirtinti suvažiavimo mandatų komisiją, kurią sudarys Vaclovas Tričys (pirmininkas), Asta Slotkienė ir Rytis Kazakevičius.
3. Patvirtinti naująją LMS tarybą, kurią sudarys Tomas Krilavičius, Jadvyga Kerienė, Bronius Kaulakys, Vladislovas Guoga, Pranas Baltrėnas, Alfonsas Ramonas, Valentinas Daniūnas, Rimas Norvaiša, Vygintas Gontis, Gediminas Zemlickas, Emilis Urba, LJMS pirmininkė

- Vilma Petrikaitė, Jonas Jasaitis, Leonas Kadžiulis, Vladimiras Novosadas, Artūras Acus, o taip pat LMS skyrių pirmininkai ir LMS institucijų vadovai. [Visas tarybos narių sąrašas](#).
4. Priimti LMS suvažiavimo rezoliuciją, pasiūlytą B.Kaulakio. Rezoliucijoje pritariama nutarimui, kad rektorius turi rinkti akademinės bendruomenės). [Rezoliucijos tekstas](#).
 5. Išrinkti Vygintą Gontį naujuoju LMS pirmininku.

Suvažiavimo atidarymas, svečių sveikinimai, balsavimo ir mandatų komisijų rinkimas

Posėdžio pirmininkas Vygintas Gontis dėkoja dalyviams, atvykusiems tokią gražią dieną. Šiandien mes atsiskaitysime už savo darbus, apžvelgsime pastarųjų dvejų metų veiklą. Be LMS narių paramos būtų sunku. Santykiai su valdžia šiuo laikotarpiu nebuvo lengvi; vykdomos reformos idėjos smarkiai skyrėsi nuo LMS turimų. Kvietimai dalyvauti LMS renginiuose susilaukdavo vis mažesnio atgarsio. Vis dėlto pučia ir gaivūs vėjai. Seimo nutarime numatyta, kad universitetų rektorius rinks akademinės bendruomenės.

Svečių sveikinimų šį kartą nėra. Todėl V.Gontis kviečia dalyvius, jei kas norėtų, pasveikinti Suvažiavimą. Neatsiradus norinčiųjų, einama prie balsų skaičiavimo ir mandatų komisijų sudarymo. V.Gontis siūlo rinkti du balsų skaičiavimo komisijos narius. Pasiūlo Aidis Stukas. V.Gontis dar siūlo Tomą Andrijauską. Balsų skaičiavimo komisijos sudėčiai pritariama vienbalsiai. Mandatų komisijos pirmininku V.Gontis siūlo Vaclovą Tričį. Nariais pasiūlomi Asta Slotkienė ir Rytis Kazakevičius. Suvažiavimo sekretoriumi V.Gontis siūlo Emilį Urbą. Visiems pasiūlymams pritariama vienbalsiai.

Pastaba: po suvažiavimo buvo gautas dr. Stasio Bačkaičio (J.A.V.) sveikinimas:

„JAV Lietuvos Bendruomenės ir Amerikos Lietuvos Tarybos vardu sveikinu Lietuvos mokslininkų sąjungą ir jos narius XII suvažiavimo proga. Didžiųjų iššūkių ir gyvybiniai svarbių sprendimų akivaizdoje linkime jums darnos, produktyvios ir kūrybingos darbo dienos, ir sėkmės visuose jūsų svarstymuose. Kaip Lietuvos proto ir mastymo elitas, jūs turite būti pavyzdžiu, galinčiu įdiegti viltį ir atsinaujinimo impulsą visai tautai, kelti visuomeninį susipratimą bei nutiesti kelrodį Lietuvos ateičiai.“

Suvažiavimo darbas pradedamas.

LMS pirmininkas Rimas Norvaiša pristato LMS tarybos ataskaitą ir pranešimą „LMS ir mokslo bendruomenė“. Dėkoja už galimybę pasidalinti mintimis apie LMS veiklą ir problemas, praėjus dvejiems pirmininkavimo metams. Primena LMS Statute įrašytus tikslus ir pasako siekias atskleisti aktyvios mokslo bendruomenės požūrius bei mintis, apžvelgdamas pastaruoju metu žiniasklaidoje paskelbtus straipsnius. Apžvelgia įvairių autorių straipsnius apie viešuosius pirkimus, mokslo finansavimo bei publikacijų vertinimo problemas, ateities vizijas (tarp jų „Moksliają Lietuvą 2030“) bei scenarijus. Pamini projektą, kuriuo siekiama sukurti gerovės visuomenę, skatinant vietinę ekonomiką, o taip pat LJMS narės Ainės Ramonaitės straipsnį, kuriame siūloma keisti mūsų pačių nusistatymą svarbiais klausimais. Svarbiausia mintis: jei mes manome, kad valdžia korumpuota, viskas blogai ir t.t., tuomet taip ir patys elgiamės. O jei būsime gerai nusiteikę patys, kitaip elgsimės mes, ir bendra padėtis bus kur kas geresnė.

Apibendrinamas pranešėjas sako, kad mokslo politikoje vyrauja supaprastintas sudėtingų reiškinių supratimas. Mokslo kokybė matuojama pagal ISI citavimo indeksus, MTEP veikla – pagal Frascati vadovą, kuris tam apskritai neskirtas, viešųjų pirkimų skaidrumas – pagal perkamų dalykų kainą (gerai, jei perkama kuo pigiau. Jei ne, įtariama neskaidrumu). Per daug dėmesio skiriama fundamentiniams tyrimams. Santykis tarp fundamentinių ir taikomųjų mokslų apskritai sudėtingas. 2010 m. gruodžio 11 d. įvyko konferencija publikacijų vertinimo klausimais.

Kitokio pobūdžio supaprastinimas randasi, kai viskas sutelkta vienose rankose – LMT: politikos formavimas, konkursinis finansavimas, mokslo bendruomenės atstovavimas, ekspertinė veikla. Yra matomi ir nematomi mokslo politikos dalykai. Pinigai duodami įrangai, tačiau jos dalis stovi be darbo. Mat skirtus pinigus reikia kaip nors sunaudoti. Sistema subiuokratėjusi, nėra pasitikėjimo mokslininku.

Mokslo finansavimas yra politinės ir mokslinės kultūrų bendravimas. Pagrindinė tezė: kol kas

nėra visuotinai priimtose mokslo kokybės sampratos. Etikos samprata pas mus ir Vakaruose irgi skiriasi. Neaišku, kas gerai ir kas ne.

O ką daryti? Reikia supažindinti jaunuosius mokslininkus su mokslo etika. To galėtų imtis ir LMT. 2011 m. gruodžio 11 d. LMS surengė konferenciją mokslo etikos klausimais.

Klausimas: paminėjote etiką bei problemas. O ką galėtų daryti LMS?

Atsakymas: bandyti rengti etikos kursus. Kaip ne keista, jie buvo sovietmečiu, bet vėliau išnyko. Tačiau pinigų neturime ir negalime universitetų priversti įvesti etikos kursą. Bet galime raginti valdžią. Skatinti rengti vasaros mokyklas studentams apie etiką. Galėtume tai daryti kartu su LJMS.

Kalbėdamas apie kitus dalykus, pranešėjas pamini, kad finansavimo klausimuose ŠMM tėra tarpininkė.

Klausimas: Šiaulių universitete buvo parengtas etikos kodeksas. Būtų galima tuo pagrindu parengti teisinę galią turintį dokumentą.

Atsakymas: LMS prieš 10 metų parengtas etikos kodeksas – pirmasis Lietuvoje. LMT su LMA bandė sukurti mokslinės etikos komisiją, tačiau galiausiai paaiškėjo, kad LMT tam neturi teisinių galių. Teisinių požiūris į tuos dalykus kitoks. Reikia būti atsargiems su įteisinimo mėginimais. Etika yra vertybės.

Klausimas: trūksta mokslinės veiklos koordinavimo. Žmonės nežino, kad kitoje mokslo įstaigoje kiti daro tą patį. Mokslo administravimas be mokslininkų – diletantizmas.

Atsakymas: jei žmogus nežino, ką daro kiti, jis nėra profesionalas. Būkime aktyvūs.

Klausimas: kaip LMS ir LMA siejasi etikos požiūriu?

Atsakymas: teigiamai. Prezidentas Valdemaras Razumas žiūri teigiamai. Bet LMA turi savų tikslų.

Klausimas: kaip su profsąjungine veikla? Jungiant mokslo įstaigas, gali nukentėti eiliniai mokslininkai. Ar paliksime juos likimo valiai?

Atsakymas: ne, nepaliksime. LMS turi sutartį su LAMPSS.

Plačiau apie profsąjunginę veiklą kalba Jelena Tamulienė ir kviečia prireikus kreiptis pagalbos.

LJMS pirmininkė Vilma Petrikaitė pristato pranešimą „Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos kelias link pasaulinio lygio mokslo elito“. Pranešėja dėkoja už suteiktą žodį. Pristato LJMS viziją bei misiją, tikrųjų bei garbės narių skaičių. Pasakoja apie renginius: viešąsias diskusijas, „LJMS vasarą“, „Idėjų kalvę“, Geriausių disertacijų ir Magistro baigiamųjų darbų konkursus, dešimtmečio jubiliejaus minėjimą, naujametinius bei kalėdinius vakarėlius, išvykas, laisvalaikio žaidžiamą tinklinį. Taip pat apie bendradarbiavimą su „Eurodoc“ (pernai Lietuvoje įvyko metinė „Eurodoc“ konferencija), sukurtą Atstovų tinklą, žiniasklaidoje pareikštas pozicijas (kai kurios iš jų išsineša ir užsienin), podoktorantūrinių stažuotojų problemų sprendimą, prie kurio LJMS prisidėjo. Buvo rengtos konferencijos, apie 20 radijo laidų. Mokslo populiarinimas: mokslo festivalis „PamatyKitaip“, „Tyrėjų naktis“. Pristato tebevykdomus ir jau baigtus projektus. Baigdama dėkoja už dėmesį.

V.Gončio klausimas: jūs darote daug dalykų, kuriuos galėtume daryti kartu. Ar LJMS ir LMS galėtų bendradarbiauti?

Atsakymas: žinoma, galėtume bendradarbiauti. Viešosios diskusijos yra atviros, kalbėti jose kviečiame ir vyresnius mokslininkus.

Paulius V. Subačius skaito pranešimą „Apie asmenybes ir skruzdėles moksle“. Perduoda švietimo ir mokslo ministro G.Steponavičiaus ir viceministrės N.Putinaitės sveikinimus. Pareiškia kalbėsiąs savo mintis, o ne kam nors atstovaudamas. Skruzdėlė – gerbtinas Dievo padaras. Moksle visada buvo gausu skruzdėlių. Per tūkstantmetį Aleksandrijos muziejaus veikimo laikotarpį ten dirbo tūkstančiai žmonių, tačiau istorijoje liko tik keletas. Universitetuose ilgą laiką klestėjo tradicija tapatinti asmenį su padaliniu (pvz., profesorius su katedra). O aplink – pulkai skruzdėlių. Be jų mokslas išsiversti negalėjo. Lietuvoje lūžių laikotarpiu ne visi rimti mokslininkai atsidūrė

vadovaujančiose pozicijose. Akademinė nomenklatūra neteko autoriteto. Natūralus mokslo tinklas su savo autoritetais sutrūkinėjo. Dalis veiklos sovietmečiu vyko „pašto dėžutėse“, nemažai dėmesio skirta moksliniam komunizmui. Daug kam vėliau teko keisti tematiką. Atsakomybė teko tiems, kurie nebuvo subrendę ją priimti; pasitaikė sąskaitų suvedimo. Rezultatas – skruzdėlynas, kurį pikti paaugliai išmaišė lazda. Sunkiai atsikurianti struktūra; sprogusi publikavimo erdvė. Autoritetai sunkiai prisitaikė prie sistemos, kur reikėjo administracinės veiklos. Imtasi atskirti administracinę ir mokslinę veiklą. Sistema nepasiteisino; administratoriai panoro užsikabinti žvaigždutes. Kai kas puola ne tarnauti, o valdyti. Kuri dabar yra mokslo bendruomenė, susirinkusi skleisti mokslą visuomenei, svarstyti etiką ir t.t.? Svarbus liko tik protas.

Na o skruzdėlės gyvena tik šia diena. Mes kol kas esame didelėje Rytų įtakoje, kur nebūdingas klausimas „Ką daryti?“. Ir aš to nežinau. Aišku tik, kad nieko nesitikėti iš autoritetų, tik pavyzdžio, kurio nepakeis niekas. Jei autoritetai nesiels etiška, tokios bus ir skruzdėlės. LMT vis dėlto pašalino vieną narį dėl etikos dalykų. LMS turi narių, turinčių plagijavimo problemų.

Skruzdėlės rūpi, nes dirbam demokratine tvarka. Skruzdėlės turėtų matyti, kad tik mokslo autoritetus pamato visuomenė.

Viktoras Mongirdas pristato naują mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „HORIZONTAS 2020“. Šią programą Lietuvoje administruoja MITA. Laukiame paraiškų, prašome kreiptis. Laukiame didelio šuolio; dar lieka vienas 7 BP šaukimas.

Moksle atsilieka ne tik Lietuva, bet ir ES atsilieka nuo kai kurių Azijos ir Amerikos šalių. „Horizon 2020“ yra vienos iš septynių iniciatyvų, kuriomis siekiama pakelti Europos mokslą, finansinis mechanizmas. Pranešėjas pristato projektą, jo biudžetą bei paskirstymą, finansuojamas ir nefinansuojamas sritis, o taip pat naujoves bei prioritetus. „Horizon 2020“ pradės veikti 2014 m. sausio 1 d. Europos problema – vadinamasis mirties slėnis, t.y., atotrūkis tarp mokslo ir gamybos.

Pranešėjas pristato „trijų ramsčių tilto“ sampratą ir mokslinės veiklos partnerių paieškos portalą „CORDIS“.

V.Gončio klausimas: kokiose srityse labiausiai tikėtina gauti paramą?

Atsakymas: Lietuva neatsilieka nuo ES sėkmės vidurkio. Bet paprastai nevykdo itin svarbių užduočių, todėl sumos būna neįspūdingos. Apskritai sunku pasakyti, bet sveikatos ir energetikos srityse būna daugiau. Aktyviausios valstybės yra didžiausios – Vokietija, Prancūzija...

Klausimas: paprastai išeina taip, kad Lietuvoje dirbantys vykdytojai gauna mažiau nei vakariečiai, nes bendras atlyginimų lygis Lietuvoje yra mažesnis. Ar ketinate ką nors išsiderėti?

Atsakymas: klausimas keliamas, bet nežinia, kaip bus.

Mandatų komisijos pirmininkas V. Tričys praneša, kad pagal atstovavimo nuostatą (1/5 visų LMS narių) turėtų dalyvauti 84 nariai, o užsiregistravo 56. Taigi dalyvauja 2/3 atstovų. Vadinasi suvažiavimas teisėtas. Mandatų komisijos pranešimas patvirtintas vienbalsiai.

Revizijos ataskaitą pristato komisijos pirmininkė Jelena Tamulienė. Pateikia turimo ilgalaikio ir trumpalaikio turto dydžius. Trumpalaikio turto padaugėjo, skolos sumažėjo. Finansinę veiklą vykdė tik keli LMS skyriai. Didelės pajamos, išlaidos irgi nemažos. „Mokslo Lietuva“ dirba nuostolingai. Bendra išvada – veikla vykdoma, vienur sėkmingai, kitur – ne. O leidyba šiuo metu visoje Lietuvoje patiria sunkumų. Piktnaudžiavimo atvejų nerasta; linkėjimas – ieškoti naujų finansavimo šaltinių.

LMS skyrių ir narių pasisakymai apie Lietuvos mokslininkų sąjungos veiklą ir mokslo problemas Lietuvoje

Bronius Kaulakys pristato siūlomą **rezoliuciją**, kurioje pritariama nutarimui, kad universitetų rektorius turi rinkti akademinės bendruomenės.

V.Gončiui pasiūlius už rezoliuciją balsuoti po visų pasisakymų, Bronius Kaulakys pristato savo pranešimą „**Apie mokslą Lietuvoje**“. Pranešėjas lygina mokslo finansavimą skirtingose šalyse

bei jo kitimo tendencijas. Lietuva mokslui skiria palyginus nedidelę savo BVP dalį. Pagal ISI publikacijų skaičių milijonui gyventojui atsiliekame nuo Estijos (pastaruoju metu ji pavijo Graikiją), Graikijos, Slovėnijos, Danijos, tačiau lenkiame Latviją. Išvada: Lietuvai neišvengiamai gresia bankrotas, kadangi bankrutavo Europos šalys, kurios mažai lėšų skiria mokslui.

Zita Migonienė kalba apie plagijavimą ir jo vertinimą. Apibendrinamas toks: kol kas Lietuvoje nebūtina pačiam daryti darbą – galima nusirašyti. Baigiamieji studentų darbai netgi parduodami, apie ką net nesibaiminama viešai skelbti. Ikitaisminiai tyrimai dėl plagijavimo keliskart nutraukiami, kol sueina senaties terminas, o neteisėtai įgyti laipsniai nepanaikinami. Atseit, darbo rezultatų nesaugo autorių teisės. Netgi sovietmečiu pagal TSRS Aukščiausiosios atestacinės komisijos nuostatas (1978 m.), nustačius nusirašymo faktą, laipsnis būdavo atimamas, o pakartotinis gynimas neleidžiamas. Pranešėja yra kreipusis į įvairius universitetus su klausimu apie jų požiūrį į plagijavimą, tačiau tiesiogiai niekas neatsakė. Pranešėja teikė daugelį prašymų tirti ir lyginti jos ir gerokai vėliau apgintos disertacijos rezultatus, tačiau jokių žinių...

Karolis Rimtautas Kašponis kalba apie tarpdisciplininę muzikologiją. 2011 m. spalį priimta LMS grupė „Tarpdisciplininė muzikologija“. Tai muzikologija, kurioje siekiama pritraukti kitų sričių specialistus. Mat kitos mokslo sritys – pvz., akustika – turi didelę reikšmę garso suvokimui bei vertinimui. Mes šioje srityje dirbame jau 25 metus, tačiau anksčiau neradome sau vietos. LMS mums labai padėjo. Dirbame savo kuklius darbus.

V.Bistrickas kalba apie mokslo pagrįstumo sritį, o taip pat apie bendravimo su V.Bubeliu, kai kuriais kitais asmenimis ir įstaigomis problemas. Jo nuomone, LMS turėtų atkreipti dėmesį į mokslo pagrįstumą.

Edvardas Satkevičius kalba apie labgebos svarbą moksle. Pranešėjui kadaise teko dalyvauti kursuose, kur kalbėta apie Japonijos pokarį, kai daugelis specialistų buvo išvežti į Vakarų. Tačiau patriotiškai nusiteikę japonai sugalvojo, kaip skatinti išradimus. Lietuvoje nieko tokio nėra, o reikia išradimų skatinimo sistemos. Labgeba apima žmonių mokymą, kaip sugalvoti naujus geresnius sprendimus, jungimą į konkurencines sistemas ir darbo koordinavimą.

Vladimiras Novosadas sako, kad asmenybė – tai žmogus, gebantis prisiimti atsakomybę. Kalba apie filosofų veikalus intelektualo atsakomybės klausimais. Mūsų nuostata kol kas dažniausiai yra prašytojo. Pranešėjas siūlo LMS kreiptis į mokslo bendruomenę, siūlant aktyviai dalyvauti kuriant pilietinę visuomenę.

V.Gontis apibendrina pasisakymus. Siūlo priimti nuostatą, kad mes pritariame išsakytoms mintims. O dabar reikia išrinkti naują tarybą bei pirmininką. Suvažiavimo dalyviams nepateikus jokių siūlymų, V.Gontis siūlo priimti buvusios tarybos siūlymus. Pagal Statutą į tarybą įeina visų LMS skyrių pirmininkai. Dar siūlomi šie asmenys: Tomas Krilavičius, Jadvyga Kerienė, Bronius Kaulakys, Vladislovas Guoga, Pranas Baltrėnas, Alfonsas Ramonas, Valentinas Daniūnas, Rimas Norvaiša, Vygintas Gontis, Gediminas Zemlickas, Emilis Urba, LJMS pirmininkė Vilma Petrikaitė, Jonas Jasaitis, Leonas Kadžiulis, Vladimiras Novosadas. Jelena Tamulienė pasiūlo Artūrą Acų. Už visą sąrašą balsuojama vienbalsiai.

V.Gontis siūlo priimti B.Kaulakio pasiūlytą [rezoliuciją](#). Niekam neprieštaraujant, ji priimama bendru sutarimu. Tuomet V.Gontis siūlo priimti buvusiosios tarybos siūlymą LMS pirmininku išrinkti baigusį kadenciją pirmininką R.Norvaišą. Tačiau R.Norvaiša atsisako ir pasiūlo į pirmininkus V.Gontį, kuris, pasak R.Norvaišos, jam padėjo ir yra tikras lyderis. Neatsiradus kitų kandidatų, balsuojama už V.Gontį. Vienam dalyviui susilaikius, o visiems kitiems balsuojant už, kandidatas išrenkamas naujuoju LMS pirmininku.

Trumpame sveikinimo žodyje naujasis LMS pirmininkas pažymi, kad iš anksto nieko nebuvo sutarta, ir sako, kad anksčiau jau daugelį metų yra pirmininkavęs LMS. Darbo rezultatais nėra

visiškai patenkintas, tačiau dirbs toliau ir tikisi LMS narių paramos.

J.Kerienė skelbia XII LMS suvažiavimą esant baigtą.

Suvažiavimo pirmininkai

Jadvyga Kerienė

Vygintas Gontis

Protokolą parengė suvažiavimo sekretorius

Emilis Urba